

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Halvgaard (FP) (se foran) forkastedes, idet 15 stemte for, 106 imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen.

[Af Chr. Christensen (KrF) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 48. Fremsat 30/11 79).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 4-5 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

4) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen.

[Af Mimi Jakobsen (CD) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 91. Fremsat 21/1 80).

5) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen.

[Af Karen Højte Jensen (KF) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 92. Fremsat 21/1 80).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Jeg gør opmærksom på, at taletiden for ordførerne, når tre lovforslag behandles under ét, er 10 minutter. Det er den maksimale taletid.

Hvis nogen medlemmer ønsker at forlade salen, inden vi begynder på den næste sag, vil jeg bede dem om at gøre det uden al for megen uro.

Forhandling

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Med de tre forslag, der er fremsat til ændring af folkeskoleloven, er der stillet forslag om en gennemgribende ændring af loven. Størstedelen af forslagene har tidligere været fremsat, nogen af dem endda flere – for ikke at sige adskillige – gange. Jeg mener ikke, at

folketingets sammensætning efter valget er ændret på en sådan måde, at det giver forslagsstillerne noget grundlag for at antage, at der nu skulle være bedre muligheder for at komme igennem med disse tanker.

De tre partiers forslagsstillere er enige om, at der bør ske en udbygning af prøvesystemet. Jeg kunne også godt tænke mig at stille forslag om ændring af prøverne i folkeskolen. Men da vi i socialdemokratiet som bekendt er modstandere af prøver i folkeskolen, måtte mine forslag naturligvis gå i en helt anden retning. Imidlertid vedstår jeg forliget om folkeskoleloven, og jeg afstår derfor fra at fremsætte sådanne forslag.

Det, der i øvrigt naturligt karakteriserer centrum-demokraternes og det konservative folkepartis lovforslag er, at de er udtryk for en helt utrolig centralisme. Centrum-demokraterne går ind for en central fastsættelse af minimumskrav i de enkelte fag, der oven i købet skal godkendes af folketingets uddannelsesudvalg. Efter det konservative lovforslag udgår de lokale skolemyndigheders mulighed for at stille forslag om undladelse af kursusdeling på 8. og 9. klassetrin. Det hedder i bemærkningerne til pkt. 3 i det konservative lovforslag:

»Det er forslagsstillernes opfattelse, at denne dispensationsmulighed er udnyttet i et sådant omfang, at det er i modstrid med lovens mening.«

Heroverfor må jeg gøre opmærksom på, at det er stedlige myndigheder, der har udnyttet lovens muligheder, og da loven ikke har sat nogen form for grænser for omfanget af udnyttelsesgraden, kan et større omfang vel ikke være imod lovens mening. Man kan vel tværtimod hævde, at lovgivningsmagten for brugerne af loven har skabt en mulighed, der er gået hen og blevet en succes. Det er den endda blevet på de vilkår, at undervisningsministeren ikke godkender nogen undladelse af kursusdeling, medmindre den er anbefalet af såvel lærerråd og skolenævn som skolekommission.

Det konservative forslag kan kun betragtes som udtryk for en manglende tiltro til, at lærerne og de lokale skolemyndigheder på forsvarlig vis kan udføre de funktioner, som folkeskoleloven og skolestyrelsesloven tillægger dem.

Jeg vil gerne benytte denne lejlighed til at understrege, at jeg ikke deler denne mistillid.

[Undervisningsministeren]

Det er min opfattelse, at der rundt omkring i de enkelte kommuner gøres et godt stykke arbejde for at få folkeskolen til at fungere i overensstemmelse med lovens intentioner, og det er også mit indtryk, at det er lykkedes ganske godt.

Folkeskoleloven trådte i kraft den 1. august 1976, men den er jo faktisk først blevet gennemført fuldt ud med afholdelse af folkeskolens udvidede afgangsprøve i 1979, og det, der mindst af alt er brug for på indeværende tidspunkt, er en gennemgribende lovændring, sådan som der er lagt op til fra forslagsstillernes side.

Jeg skal derfor på regeringens vegne afvise de tre foreliggende lovforslag.

Helle Degn (S):

De tre lovforslag, lovforslag nr. L 48, L 91 og L 92, som her behandles under ét, må vi tage afstand fra. Kristeligt folkeparti ved jo godt, at et af de stridsspørgsmål, der virkelig var mange og lange diskussioner om under forligsforhandlingerne i 1975, netop var spørgsmålet om prøverne, fordi der i gruppen af folkeskoleforligspartier var fundamentalt forskellige syn på, hvorvidt den almindelige danske folkeskole skal være en eksamensskole eller den ikke skal være det. Vi har aldrig ment, at de afsluttende eksamensprøver hørte hjemme i folkeskolen, ligesom vi heller aldrig har vendt os imod, at den enkelte elev har krav på en løbende evaluering. Det vil man vide fra hr. Heinesens forslag fra 1972 og forligspartiernes forhandlinger, og partierne vil vide det fra debatten i 1975.

I bemærkningerne til lovforslag nr. L 48 ser kristeligt folkeparti gennemførelsen af yderligere prøver som – jeg citerer:

»... en forudsætning for at fastholde skolens faglige niveau.«

Det modsatte er nærmest tilfældet for vores vedkommende; vi tror ikke, man sikrer det faglige niveau på denne måde. Udviklingen siden folkeskolelovens vedtagelse har efter vores opfattelse nærmest vist, at det store antal af både mundtlige og skriftlige prøver forhindrer og blokerer for en fornuftig daglig undervisning. I de sidste to måneder af skoleåret mister ikke alene 9. klasseeleverne en fornuftig daglig udnyttelse af skoletiden, men også mange af de yngre årgange

får undervisningen slået i stykker, fordi deres lærere skal have elever op til prøve, eller fordi lærerne bliver sendt ud som censorer på andre skoler.

Det er vores opfattelse, at flere både forældre og lærere efterhånden indser, at der bruges alt for megen god arbejdstid og alt for mange kræfter i 9. klasse på en prøve, om hvilken man nok kan spørge sig selv, hvem der egentlig skal bruge den til noget. Allerede i marts måned får eleverne nemlig en standpunktsbedømmelse, som bruges til optagelse i gymnasiet, og også de, som fortsætter i 10. klasse, bruger standpunktskaraktererne som vurderingsgrundlag.

For de elever, som søger EFG, udløber ansøgningsfristen allerede den 15. februar. For mesterlærlingene gælder det, at eleverne i næsten alle tilfælde har fået lærepladsen, fordi firmaet har lært dem at kende gennem erhvervspraktik eller ved et eftermiddagsarbejde el. lign., hvilket også fremgår af en undersøgelse, som socialforskningsinstituttet har lavet om dette spørgsmål. Firmaerne antager altså eleverne på grundlag af personlige egenskaber og ikke på grundlag af en eksamenskarakter. Medens kristeligt folkeparti taler om at sænke det faglige niveau, får den spildte, gode daglige undervisningstid os til at drage den modsatte konklusion: ikke 2 prøver i 9. klasse, snarere ingen.

CDs forslag, lovforslag nr. L 91, er stort set en genfremsættelse, dog udbygget på enkelte punkter, bl. a. også med ønsket om at genoptage hele diskussionen om faget latin. Vi må afvise dette forslag og henvise til den tidligere behandling af disse skoletanker.

De konservatives forslag, lovforslag nr. L 92, skal jeg heller ikke knytte mange kommentarer til, da jeg allerede har været inde på vor holdning til f. eks. prøver og eksamen. Diskussionen om fagrækken og påstanden om, at et fag automatisk styrkes ved, at man indfører prøve i det, vil jeg lade ligge, men de konservative skal have en kommentar med på vejen fra vores side til hele diskussionen om niveaudelingen. Vi har i modsætning til forslagsstillerne med glæde konstateret, at muligheden for at undlade deling i 8.-10. klasse i stor udstrækning er søgt benyttet af forældre, lærere og lokale skolemyndigheder. På de få år fra 1976 til 1979 har vi set, at der nu er 31 pct. i hele landet og 34 pct. af skolerne i Københavns amt, der

[Helle Degn]

har søgt om undladelse af deling på de ældste klassetrin. Det er en udvikling, som vi forudsætter vil fortsætte og forhåbentlig inden for de nærmeste år vil kunne danne baggrund for, at vi kan få gjort grundskolen fri for delinger, en udvikling, som er kommet, ikke alene fordi vi som socialdemokrater er tilhængere af det, men fordi elever, forældre og lærere i skolen og ikke mindst de lokale politikere har valgt denne linje. Det glæder naturligvis os, at der i befolkningen er en opbakning af en naturlig videreudvikling af de danske skoletraditioner baseret på lighed og solidaritet.

Vi må på denne baggrund afvise de tre foreliggende lovforslag.

Bundgaard Nielsen (V):

Viden, oplysning og uddannelse er vigtige forudsætninger for, at det enkelte menneske kan udnytte de formelle frihedsrettigheder, og for, at et liberalt demokrati kan fungere. Derfor spiller uddannelsespolitikken en central rolle for venstre, og derfor har venstre altid værnet om frihedstraditionerne i vort uddannelsessystem, og det vil vi fortsat gøre.

Et liberalt uddannelsessystem er karakteriseret ved valgfrihed, fleksibilitet og lige muligheder. Loven af 1975 opfylder i væsentlig grad disse ting i modsætning til loven af 1958. Derfor kunne vi gå ind for denne lov, og det kan vi fortsat.

Loven har imidlertid nu virket i næsten 4 år. Vi har haft mulighed for at se, hvorledes den fungerer, og det er derfor nu rimeligt, at vi foretager de nødvendige justeringer på grundlag af erfaringerne.

Der foreligger nu tre forslag om ændring af skoleloven, og de er mere eller mindre omfattende i deres krav om ændringer.

Forslaget om, at der indføres en udvidet 9. klasses prøve, findes i alle tre forslag. Venstre er tilhænger af, at der bliver indført en sådan prøve. Vi har ikke hidtil villet gå med til ændringer på dette punkt, fordi vi ønskede at se, hvorledes loven virkede på alle klassetrinene. De elever, der gik ud af folkeskolens 10. klasse i sommeren 1979, har i 8.-10. klasse været undervist efter den nye lov, og vi har set virkningerne af 9. klasseprøverne to gange. Vi har således nu et grundlag for at vurdere lovens virkninger. For os ligger det

nu klart, at vi bør have indført en udvidet 9. klasseprøve.

Eleverne på udvidet kursus kan efter de gældende bestemmelser indstille sig og gå til folkeskolens afgangsprøve, der bygger på den undervisning, eleverne på grundkursus har fået. Eleverne bliver altså eksamineret på et niveau, der er lavere end det, de er undervist på. Det mener vi er forkert. De vil opnå højere karakterer – det har erfaringerne også vist – end hvis de gik til prøve på udvidet niveau. De vil derfor let få den opfattelse, at de er dygtigere, end de i virkeligheden er, og vil måske derfor løbe ind i skuffelser og nederlag senere i 10. klasse eller i gymnasiet. De er vurderet på et falsk grundlag, idet man ikke med den opnåede karakter har fortalt noget om, hvorvidt eleven har tilegnet sig det stof, han er blevet undervist i.

Det er også almindeligt anerkendt, at prøver i folkeskolen skal ligge så tæt op ad den daglige undervisning som muligt. Det opfyldes jo heller ikke her, når eleverne på udvidet kursus skal gå op til grundprøven.

Endelig må man også tage det forhold i betragtning, at afgangsprøverne anvendes som vurderingsgrundlag, når eleverne søger på gymnasiet efter 9. klasse. Hvis skolen har erklæret en elev for »måske egnet« eller »ikke egnet«, skal prøvekaraktererne indsendes til gymnasiet. Er karaktererne så gode, bliver eleven optaget, selv om karaktererne fra grundprøven kun fortæller lidt eller intet om elevens egnethed for gymnasiet.

Det ville være ønskeligt, om et bredt flertal kunne være enige om at gennemføre dette lovforslag, og vi vil opfordre socialdemokratiet og de øvrige forligspartier til at være positive i denne sag og ikke begynde at tale om sprængning af forliget.

De to lovforslag fra centrum-demokraterne og det konservative folkeparti er betydelig mere omfattende i deres krav om ændringer. Venstre finder ikke en ændring af folkeskolelovens formålsparagraf væsentlig i øjeblikket. Vi er også modstandere af de centraliserings-tendenser, vi især finder i centrum-demokraternes forslag, og vi ønsker heller ikke, at prøverne skal være obligatoriske for eleverne.

Bestemmelsen om ministerens bemyndigelse til at give dispensation fra kravet om niveaudeling og altså tillade samlæsning ønsker vi ikke ophævet, men vi vil derimod

[Bundgaard Nielsen]

foreslå, at den enkelte klasses forældre træffer beslutningen om, hvorvidt der skal ansøges om dispensation.

Vi vil ikke afvise, at der i øvrigt i lovforslagene kan være mindre ting, vi kan støtte, og vi vil med disse bemærkninger gå sagligt og positivt ind i udvalgsarbejdet.

Halvgaard (FP):

De tre lovforslag fra henholdsvis kristeligt folkeparti, centrum-demokraterne og det konservative folkeparti indeholder jo alle ændringer af folkeskoleloven, ændringer, der dels vedrører formålsparagraffens formulering med ønsket om en styrkelse af skolens kundskabsmeddelende opgave, dels en ændring af folkeskolelovens § 12.

Nu er det sådan, at de foreslåede ændringer stort set er i overensstemmelse med de ændringsforslag, fremskridtspartiet fremkom med, da folkeskoleloven var til debat i 1975-76. Det skuffer mig blot, at arbejdsklimaet her i folkettinget partierne imellem er af en sådan karakter, at man ikke i fællesskab har kunnet udarbejde nogle ændringsforslag til folkeskoleloven.

Jeg skal ikke forlænge debatten, men vil blot henvise til mine tidligere ordførerskaber vedrørende tilsvarende ændringer af folkeskoleloven. Vi er positivt indstillet vedrørende de tre lovforslag og håber på, at der kan gennemføres en revision af folkeskoleloven.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Jeg vil gerne starte med at sige, at centrum-demokraternes skoletanker går i den diametralt modsatte retning af vores. CD ønsker en centralstyret skole, der leder tanker hen på skolerne i Østtyskland. SF ønsker en decentral skole med samarbejde elever, lærere og forældre imellem, og vi ønsker, at disse grupper skal have indflydelse på det daglige liv i skolen.

Vi synes, CDs forslag afspejler en foragt for forældrene, der i meget høj grad sættes uden for indflydelse, idet folkettinget får hals- og håndsret over skolen.

Om de enkelte paragraffer skal jeg bemærke, at vi mener, skolen skal arbejde ud fra helheder, og vi kan derfor ikke støtte en endnu kraftigere opsplnitning i fag, som CD lægger op til ved at dele orienteringsfagene i geografi, biologi og historie.

De andre omlægninger af fag går ligeledes direkte imod vore tanker, og jeg skal ikke kommentere dem yderligere i dette indlæg.

Om faget tysk vil jeg sige, at jeg mener, det er uheldigt, at man i folkeskolen har et kompetencegivende fag, der ikke er obligatorisk, men konklusionen er forkert fra CDs side, hvis man af den grund ønsker tysk som et fast fag på skemaet. Vi mener, det må være på tide, at optagelsen på gymnasiet gøres ubetinget af, om man har haft tysk i folkeskolen. Dette var også en medvirkende årsag til, at vi ikke kunne stemme for gymnasieloven.

At man ønsker, at læseplanerne fastsættes i folkettinget, afspejler den centralistiske holdning, jeg før har omtalt.

At centrum-demokraterne vil tage tid fra skemafridage, der kan anvendes til lejrskole, skolerejser og udsendelse i praktik, for at tillægge tiden til eksaminer, står i skærende modstrid til CDs formål at styrke det faglige niveau. De her nævnte aktiviteter er naturligvis ikke ferieudflugter, men et grundlag for en undervisning baseret på erfaringer uden for skolen, mens eksamen på ingen måde højner det faglige niveau, fordi man her beskæftiger sig med ting, man i forvejen ved, og er helt uden vejledning og undervisning.

En del af det, jeg har sagt om centrum-demokraternes lovforslag, gælder naturligvis også forslaget fra de konservative, fordi de to partiers syn på skolen i høj grad ligner hinanden.

De konservative understreger, at de ønsker kundskabsniveauet højnet i folkeskolen, og det kan jeg selvfølgelig ikke være uenig i. Men vi bliver nok meget hurtigt uenige, hvis vi skal til at finde ud af, hvilke kundskaber det drejer sig om. Vi tror ikke, at man højner kundskabsniveauet ved flere prøver og eksaminer, snarere tværtimod. Vi mener, som jeg før har nævnt, at eksaminer er tidsspilde og går ud over den kundskabsgivende undervisning.

De konservative ønsker sig tilbage til den gamle realskole og foreslår derfor niveaude-ling udvidet til også at omfatte dansk. Desuden skal det være sværere at undlade niveaude-ling i de fag, der i øjeblikket virker som sorteringsfag, og jeg synes, det er meget karakteristisk, når man fra venstre hævder, at man bekymrer sig meget om disse eksaminer,

[Marianne Bentsen-Pedersen]

fordi det jo går ud over de elever, der har taget udvidet kursus, at de lider nederlag.

Vi var selv med til at afskaffe realskolen og ønsker den naturligvis ikke tilbage. Det være ikke sagt, fordi vi synes, folkeskoleloven er særlig ideel. Men vi mener dog, den er en lille forbedring i forhold til den forrige.

Vi er glade for at være med til at diskutere problemerne i folkeskolen, for der er ingen tvivl om, at der er mange ting at rette og meget, der helt skal laves om. Lærerne har urimelige arbejdsvilkår, og en del af eleverne vantrives. Men jeg er sikker på, at det ikke kan blive sammen med nogen af de tre partier, hvis lovforslag vi i dag behandler, at vi skal være med i arbejdet for at ændre forholdene i folkeskolen. Jeg mener, at disse forslag gør tingene værre, og det er slemt nok endda.

Ole Vig Jensen (RV):

De tre lovforslag, vi her har til behandling under ét, har jo stort set det samme sigte, og jeg skal ikke gå i enkeltheder med disse lovforslag, men kan i øvrigt henvise til en række af de bemærkninger, jeg gjorde under forespørgselsdebatten, af mere generel karakter; der kunne være god grund til at gentage dem her og nu, men det skal jeg forskåne tinget for.

I det radikale venstre er vi af den opfattelse, at vi ikke skal gennemføre afgørende ændringer af folkeskolelovgivningen på nuværende tidspunkt, og jeg beklager egentlig, at kristeligt folkeparti fremsætter lovforslag, men jeg medgiver – og det har jeg sagt før – at partiet har annonceret, at det formentlig på et tidspunkt ville fremsætte lovforslaget, og det er jo det, der så er sket her og nu. Vi er naturligvis klar til at drøfte det, men vi advarer altså imod, at man gennemfører større ændringer af folkeskolelovgivningen på nuværende tidspunkt. Jeg har sagt, at vi vel i virkeligheden har problemer i forvejen med at udfylde de rammer, vi allerede har tilrettelagt i den gældende lovgivning, og den opgave synes jeg må klares først.

Der er imidlertid ingen grund til at skjule, at der er problemer i forbindelse med kursusdelingen og den prøveform, vi har, og derfor deltager jeg gerne i en drøftelse af det i udvalget. Men vi har jo meget få erfaringer. Først i 1979, altså i det forløbne år, har vi

haft et fuldt prøveforløb under de nye bestemmelser, og jeg synes i øvrigt, man skal hæfte sig ved, at den kritik af prøverne, som jo var ret skarp det første år, ingenlunde havde samme omfang ved de prøver, vi udviklede i sommer. Jeg mener altså, at vi allerede anden gang – og det må vel stort set skyldes opgavekommissionen – er på vej ind i en bedre måde at udvikle disse ting på.

Lad os skaffe os noget mere erfaringsmateriale. Når jeg siger, der er problemer med kursusdelingen, er det selvfølgelig, fordi der, med de erfaringer der er gjort, er en tilbøjelighed til, at flere end måske ønskeligt søger med over i den gruppe, som søger frem mod den udvidede afgangsprøve. Det skaber nogle problemer; det ved vi fra skolerne. Omvendt sidder der ofte for få tilbage på grundkurset, og det skaber, om jeg så må sige, endnu større problemer. Derfor kan man ikke afvise, at vejen frem kan være, at vi kører den ikke-kursusdelte undervisning, som jo i øvrigt er under stærk udvikling, idet mange skoler er i gang med det.

Jeg kunne for øvrigt ønske mig, at man, når man allerede i 8. klasse havde givet tilladelse til at køre med ikke-kursusdelte undervisning, ikke igen skulle frem med nye ansøgninger hver gang, men at det gjaldt for den pågældende klasse, indtil man eventuelt selv ønskede det, inden man nåede frem til afslutningen af folkeskolen.

Der er også problemer med de prøver, som jo omfatter folkeskolens afgangsprøve efter 9. klasse for de hold, som har gået på forskelligt kursus; det er der ingen grund til at skjule. Men netop det, at man allerede i år udviklede prøver, som var mere tilfredsstillende, gør måske, at vi kan køre med det et stykke tid endnu.

Vi vil altså fra radikal side afvise, at vi på nuværende tidspunkt går ind i afgørende ændringer af lovgivningen, og må dermed afvise de tre lovforslag.

Steen Folke (VS):

VS går naturligvis også imod de tre lovforslag, der er til behandling her. Om kristeligt folkepartis forslag kan man sige, at det naturligvis er en vis logik i det, der foreslås. Jeg vil gerne medgive, at der er noget ulogisk i, at der holdes en fælles prøve for undervisning, der er foregået på forskellige niveauer,

[Steen Folke]

og at det kan give mærkelige resultater, men det er der jo to mulige løsninger på: enten at gennemføre en niveaudelt prøve eller også at afskaffe prøverne, og det er klart, at VS' holdning er den sidste. Vi mener, at eksamen skal helt bort fra folkeskolen, og vi mener i parentes bemærket ikke, det hjælper så meget, at socialdemokratiet fik gjort det frivilligt, om man kunne gå til eksamen. Den frivillighed er jo mildest talt noget illusorisk, men det er socialdemokratiet jo nok også selv klar over.

Vi vender os altså imod kristeligt folkepartis forslag, der jo stort set går igen i andre partiers forslag.

CDs forslag består jo af mange punkter, og der er sågar et punkt, vi kan gå ind for – det vil jeg gerne fremhæve. Vi er enige i, at det vil være en god idé at udvide undervisningstiden, således at lektionerne bliver af 50 minutters varighed i stedet for 45. Vi gik imod nedskæringen, dengang den fandt sted. Nu er det altså fremhævet, at vi faktisk er enige med CD på et vigtigt undervisningspolitisk område.

Men ellers er vi mildest talt uenige i resten og synes, at det er et meget bagstræverisk forslag, som CD har fremsat. Jeg vil her nævne – det trak undervisningsministeren også frem – en af de allerværste ting, selv om det måske i sig selv ikke er så stor en ting, nemlig dette at nedskære antallet af dage, hvor man kan gå ud i det omgivende samfund, i 9. klasse. Jeg synes, det virkelig er udtryk for en komplet manglende forståelse for, hvad det er, der er skolens problemer i dag, at det er dér, man vil sætte ind. Jeg tror i øvrigt desværre ikke, at disse muligheder udnyttes i nær det omfang, som de burde, men i hvert fald skal mulighederne ikke begrænses, de skal tværtimod udvides. Her er altså et forslag, som går i en decideret forkert retning.

Det gør alle de øvrige også. Det er bl. a. et spørgsmål om en meget mere centraliseret styring af folkeskolen, hvor statsmagten efter CDs opfattelse skal blande sig i alle mulige ting i endnu højere grad, end det sker for øjeblikket. Vi mener, at man skal det stik modsatte: at det allerede er sådan, at folkeetinget og undervisningsministeriet blander sig i alt for meget, og at det er en af de væsentligste hindringer for at få lavet en ordentlig skole, at så mange rammer og så meget om

fag, indhold, timetal osv. er lagt ned over folkeskolen. Jeg ved godt, at kommunerne har visse valgmuligheder, men realiteten er i hvert fald, at der presses vældig meget igennem, og vi mener, at man skal den modsatte vej. Det, der er brug for, er først og fremmest en større elevindflydelse på undervisningen, men også lærer- og forældreindflydelse, og det må blive på bekostning af de centrale myndigheder. Det er helt oplagt, at vi vil gå i den modsatte retning.

Vi er også selvsagt uenige i CDs forslag angående eksaminer, niveaudeling og alt det, der ligger i den ende af det: obligatorisk tysk, latin tilbage osv. osv.; jeg vil ikke remse mere op, vi er imod det hele.

Det samme gælder det konservative lovforslag, og der er en hel del gengangerstof i det fra CDs forslag. Holdningen bag er jo på mange måder den samme: obligatorisk eksamen og i flere fag, end det findes for øjeblikket, historie, geografi, biologi osv. Vi er i og for sig enige i, at det er uheldigt, at man har prøver i visse fag og ikke i andre, fordi det betyder, at det er sværere at skabe en ordentlig undervisningssituation i de fag, hvor der ikke er prøver. Man bruger jo dette karakter/eksamenssystem som motivation. Det er en elendig form for motivation. Det er en måde at piske eleverne til at interessere sig for visse ting på, og det tror jeg ikke der opnås nogen gode pædagogiske resultater med. Et af resultaterne bliver, sådan som systemet er, at de fag, hvor der ikke er eksamen, ligesom ikke rigtig bliver regnet for så meget. Der er igen to mulige veje at gå; de konservative går den vej, hvor man indfører mere eksamen, mere obligatorisk; vi mener selvfølgelig, man skal gå den modsatte vej og afskaffe eksamen helt.

I det hele taget mener vi, at de intentioner, der ligger i de konservatives forslag, alle sammen går i en forkert retning. Det gælder også i høj grad spørgsmålet om udviklingen frem imod en enhedsskole, som de konservative med djævelens vold og magt vil have bremset. Vi mener, det er en rigtig tendens, og vi er glade for, at der er en så kraftigt accelererende vækst i antallet af skoler, hvor man holder eleverne udelte sammen. Vi havde gerne set, at det var blevet indført som princip ved skoleloven i 1975. Det blev det ikke, men man kan i det mindste nu registrere, at der blandt elever, lærere og forældre er en

[Steen Folke]

kræftig og stærkt voksende interesse i at bevare klasserne udelte. Det mener vi er en rigtig tendens, og det siger sig selv, at vi ikke vil støtte et konservativt forslag om at stikke en kæp i hjulet på dette.

Alfred Hansen (DR):

Jeg vil gerne omtale forslagene i den rækkefølge, som de er opført i på dagsordenen.

Kristeligt folkepartis forslag er af meget ringe rækkevidde, idet det kun tager udgangspunkt i, at eleverne skal have en prøve svarende til det niveau, som de er undervist i. Retsforbundet har tidligere stillet forslag om, at grundkursus og udvidet kursus må have hver sin prøve, og argumenteret for en sådan ændring, for hvis man underviser eleverne på to forskellige niveauer og laver en prøve på grundlag af det laveste niveau, er det oplagt, at de elever, der går på udvidet kursus, får meget nemt ved at klare disse opgaver.

Det har videre perspektiv, idet det jo efter 9. klasse er normalt, at eleverne går fra folkeskolen over i gymnasiet, og da de skal have fået en positiv anbefaling fra skolen for at kunne blive optaget i gymnasiet, har skolen svært ved at undgå at give dem en positiv anbefaling, hvis de har fået en høj karakter i disse fag, og det kan eleverne normalt ikke undgå, hvis de har gået på udvidet kursus og skal til prøve på grundkursusniveau. Vi finder, at eleverne må have en prøvemulighed på det niveau, de er undervist på, og derfor kan vi naturligvis støtte dette forslag.

Jeg vil i den forbindelse sige, at retsforbundet også har fremsat forslag om, at eleverne skulle have en prøvemulighed i faget samtidsorientering, et fag, der er tildelt 3 timer på både 8., 9. og 10. klassetrin. Hvis faget overhovedet skal have en acceptabel status sammenlignet med andre fag, finder vi det passende, at der bliver en prøvemulighed for eleverne efter 9. og 10. klasse.

I øvrigt er det min opfattelse, at det er meget svært overhovedet at få lærere til at undervise i faget samtidsorientering. Jeg har en fornemmelse af, at lærerne på skolen ligesom må skiftes til at tage den byrdefulde opgave på sig at undervise i samtidsorientering. Om det kan løses ved at give dem en prøvemulighed, skal jeg ikke kunne sige, men jeg synes nok, der er grund til på et eller andet

tidspunkt at tage en seriøs debat om hele spørgsmålet samtidsorientering som fag for at høre ministerens vurdering af, i hvor høj grad det er blevet en succes eller en fiasko.

Lovforslag nr. L 91 fra centrum-demokraterne er jeg betydelig mere reserveret over for, og det har udgangspunkt i, at man f. eks. i den foreslåede ændring af § 4, stk. 3, siger, at man på 1. og 2. klassetrin kan tilrettelægge ikke-fagdelt undervisning. Der vil jeg slå helt klart fast, at retsforbundet er imod niveaudeeling før det 8. skoleår; derom er der ingen tvivl.

Vi kan støtte dele af CDs forslag, bl. a. den foreslåede ændring af § 4, stk. 2, der går ud på, at eleverne skal tilbydes undervisning i latin på 9. klassetrin. Vi mener, det var en absolut forringelse af skoleloven, da man for et års tid siden fjernede latin som en tilbudsmulighed for eleverne på 9. klassetrin.

Angående forslaget fra centrum-demokraterne vedrørende § 10 er vi meget tilfredse med, at det er blevet en pligt for kommunen at oprette børnehaveklasser, hvis forældrene ønsker det, men det er jo sådan, at det er frivilligt, om eleverne og børnene vil gøre brug af denne ordning med børnehaveklasser. Derfor vil det stille de elever, som ikke kommer i børnehaveklassen, ringere, hvis man vedtager CDs forslag uændret, hvad det nok næppe bliver, for det lægger jo netop op til, at børnene i børnehaveklassen skal beskæftiges med indlæring, leg og andre udviklende aktiviteter. Jeg finder, det ville være urimeligt, ikke fordi jeg ikke tror, at børn i denne alder kan lære noget – det tror jeg absolut, for de har stor videbegærlighed – men det ville være udtryk for forskelsbehandling. Det ville give dem forskellige uddannelsesmuligheder, da nemlig de børn, som kommer i børnehaveklassen, får en indlæring, hvorimod de børn, som kommer i folkeskolen fra 1. klasse, først dér kan få en regulær indlæring.

Retsforbundet er også imod den centralisering, som CDs forslag lægger op til. Vi mener, det er en folkets skole, og vi mener, det er et gode, at den nuværende skolelov lægger så meget ud til kommunerne, som tilfældet er, men vi er meget opmærksomme på åbenbare mangler ved den nugældende skolelov; det skal jeg komme ind på under kommentarerne til forslaget fra det konservative folkeparti.

[Alfred Hansen]

Vi mener også, der er behov for, at eleverne, navnlig på de ældste klassetrin, får mulighed for at komme på lejrskole og i højere grad kommer ud at se, hvad samfundet består af uden for skolens område. Det er jo ikke ligefrem det, CDs forslag lægger op til, så der er altså betydelig reservation fra retsforbundets side over for forslaget som helhed, selv om vi kan støtte visse dele af det.

Til det konservative folkepartis forslag har jeg en del positive kommentarer. Hvad angår formålsparagraffen, har jeg sådan set ikke noget imod den forhenværende formålsparagraf, som jo er gengivet her, men finder, at man i og for sig godt kunne kombinere noget af det, der var i den tidligere formålsparagraf, med det, der er i den nuværende. Jeg mener ikke, at man kan stille det så firkantet op, som det her er gjort, nemlig at man skal styrke elevernes karakter og give dem nyttige kundskaber. Det mener vi bestemmer man skal, men jeg mener også, at skolen har andre opgaver at løse såsom at give dem mulighed for at tilegne sig visse arbejdsmetoder. Jeg mener, dette spænder for lidt over det, som er skolens opgave. Der er ikke tale om modsætninger. Man behøver ikke at holde disse to formålsparagraffer op over for hinanden og sige: skal vi vælge den gamle eller den nuværende? Man kunne udmærket ved en eventuel revision af folkeskoleloven kombinere væsentlige dele af de to formålsparagraffer.

Til nr. 6 i forslaget, hvor der lægges op til, at undervisning i dansk, regning, matematik, engelsk og tysk på 8.-10. klassetrin og i fysik/kemi på 9.-10. klassetrin gives i to kurser af forskelligt indhold, vil jeg gerne sige følgende: Fra retsforbundets side har vi ikke noget imod den nuværende ordning, hvorefter man underviser børnene sammen - at de bliver samlæste - men det forudsætter efter min mening, at man kan tilgodese det enkelte barns behov, evner og anlæg. Hvis man fortsat ikke vil bruge flere penge på at føre folkeskoleloven ud i livet, mener jeg, vi må tage op til revision, om ikke en niveaudeling var at foretrække, sådan at man gav børnene mulighed for at vælge det ene eller det andet kursus.

Det skal være en opfordring til ministeren om at overveje, om ikke man vil tage skridtet fuldt ud med den nuværende skolelov, sådan at forstå, at man giver de bevillinger, der er nødvendige dels til sænkning af klassekvoti-

enterne, dels til i højere grad at gøre brug af eventuel støttelærer. Hvis der ikke kommer flere bevillinger, mener jeg, man alvorligt må overveje, om vi ikke skulle vedtage en deling efter det 7. skoleår for 8., 9. og 10. klassetrin, og det ville vel også være naturligt i så tilfælde at vedtage obligatorisk prøve i visse centrale fag. Vi kan fra retsforbundets side i det store og hele støtte det konservative forslag om, at man giver denne obligatoriske prøve i centrale fag som dansk, regning, matematik, engelsk, tysk og eventuelt fysik og kemi, men alt det kan vi tale videre om i uddannelsesudvalget. Jeg synes, det er et godt forslag, som er særdeles moderat i sit indhold og i sin form; der er ikke noget, der kan virke anstødeligt. Vi må erkende, at børnene i dag gerne vil have lov til at vise, hvad de har lært igennem tiden. Det er en total misforståelse, hvis man går rundt med den forestilling, at børn ikke bryder sig om at stå til regnskab for det, de har lært. Jeg har under mine relativt mange år i folkeskolen fået mange henvendelser fra eleverne, hvor de siger: Kan vi dog ikke godt få en prøve i dette her? Kan jeg ikke godt få lov til at vise, hvad jeg kan? Må jeg ikke få lov til at få et bevis på, at jeg er så og så dygtig i dette fag? Derfor kan man selvfølgelig overveje, om det skal være en obligatorisk prøve eller det skal være en prøvemulighed i en kursusdelt undervisning. Men jeg mener, at visse partier indtil nu har ignoreret det reelle forhold, nemlig at børnene gerne vil have lov til at vise, hvad de har lært, og vise, hvad de kan. Denne mulighed er man altså fra socialdemokratiets side meget stærkt på vej til at fratage dem. Jeg tror ikke, at dette forhold er helt uden forbindelse med den eventuelle disciplinkrise, man har i folkeskolen.

Det er ikke, hr. Steen Folke, et spørgsmål om at svinge pisen, det er et spørgsmål om, hvorvidt man ønsker at tilgodese den enkelte elev efter den enkelte elevs behov. Det er det eneste, som gør mig en lille smule betænkelig med hensyn til obligatoriske prøver. Vi må også have råd til at acceptere, at der er børn, som ikke ønsker at komme til prøver, som ikke ønsker at skulle op til en slags eksamen. Det kan man gøre mere eller mindre dramatisk; jeg mener, man skal gøre den slags prøver så lidt dramatiske som overhovedet muligt. Men derfor vil jeg ikke sådan lægge mig fast på, om det skal være obligatorisk eller

[Alfred Hansen]

ikke obligatorisk, men jeg synes, der er noget meget tiltalende i, at man giver dem denne mulighed. I hvert fald skal det stå helt klart, at der må være et særdeles godt vurderingsgrundlag for de elever, som efter 9. eller 10. klasse ønsker at komme i gymnasiet. Jeg synes, der er noget, der tyder på, at der i den store tilgang til gymnasiet er kommet en del elever ind, som ikke kan honorere de teoretiske krav, som stilles i gymnasiet, og som jeg mener det er rimeligt at stille i gymnasiet. Dertil kommer ønsket om at få flere praktiske fag ind i gymnasiet, og man skal ikke have ret megen fantasi for at forestille sig, hvilken indflydelse det får på de studerende, der fremover skal frekventere vore læreanstalter og vore universiteter.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Ordføreren vedrørende lovforslag nr. L 48 angående folkeskolen, hr. Chr. Christensen, har ordet.

Chr. Christensen (KrF):

Jeg skal i den egenskab kommentere vort forslag, men jeg skal også tillade mig at komme med vores indstilling over for de af de to andre partier fremsatte forslag.

Undervisningsministeren gjorde gældende, at dette forslag havde været fremme indtil flere gange. Vi har vores fremme anden gang, det er fuldstændig korrekt, og man må godt overveje hele fremgangsmåden med hensyn til at genfremsætte forslag år for år. Men det er ikke undervisningsministeren ubekendt, at oppositionens forslag sidste år blev forhindret i at komme til anden behandling. Da gjorde jeg netop gældende, at hvis det er fremgangsmåden, er vi nødt til at blive ved med at genfremsætte vores forslag, så vi virkelig kan få behandlet disse forslag. Vi håber, at den praktik, vi havde sidste år, er borte, sådan at vi kan få disse forslag gjort færdige og få en afklaring.

Derfor vil jeg betragte behandlingen af dette forslag som værende en førstebehandling, og jeg skal også kort begrunde, hvorfor vi har ment det rigtigt at fremsætte dette forslag.

Vi har som bekendt taget medansvar for folkeskoleloven af 1975. Vi gik ind i dette forlig af flere grunde, først og fremmest for at forhindre kristendomsundervisningen i at

blive lemlæstet, som forslaget i virkeligheden lagde op til, men vi havde også andre grunde. Under de forhandlinger, der gik forud for indgåelse af forliget, var det afgørende for os, om man kunne bevare folkeskolens høje faglige kundskabsniveau. Det var tilfældet under forhandlingerne både om udformningen af skolens formålsparagraf, om fagenes placering og timetal og om termins- og afgangsprøverne.

Udviklingen, siden folkeskoleloven er blevet vedtaget, synes for os at gå i en anden retning end den, vi dengang forudså, sådan at skolens faglige niveau ikke har kunnet opfylde elevernes behov og forældrenes berettigede krav. Derfor mener vi, at dette er en af vejene at gå netop for at højne folkeskolens niveau.

Hele den problematik kom, som det allerede har været omtalt, stærkt frem i de prøver, der blev afholdt i foråret 1978 og i 1979, stærkest i foråret 1978. Prøverne var vel her lagt på et niveau, der svarer til de krav, man kan stille til de elever, der havde gået på grundkursus. Derfor fik eleverne på udvidet kursus en bedømmelse, der lå alt for højt, og den var derfor misvisende. Det kommer eleverne til skade, idet erhvervslivets tillid til skolens bedømmelse falder bort, og det kan friste virksomhederne til selv at foranstalte adgangsprøver. Jeg er i modsætning til fru Helle Degn meget nervøs for denne udvikling. Hvis erhvervene gør det, kommer eleverne til at møde eksaminatorer og censorer, der ikke i samme grad som folkeskolens kender elevernes forudsætninger og den undervisning, de har modtaget. Det vil specielt komme til at ramme de svage og de stiltfærdige elever.

De høje karakterer kan også give eleverne en falsk følelse af deres eget standpunkt; det kan få dem til at føle, at der ikke er noget at stræbe efter, og det skader også eleverne og forringer skolens samlede faglige niveau.

Den bedste måde at imødegå denne niveausænkning på er efter vor opfattelse at give eleverne mulighed for at gå til prøve på det niveau, hvorpå de er undervist.

Skal vi behandle eleverne retfærdigt, skal vi behandle dem forskelligt, fordi de er forskellige og møder med forskellige forudsætninger. Derfor skal de undervises på det niveau, hvor de kan få mest ud af undervisningen, og så skal de også have lov til at kunne

[Chr. Christensen]

aflægge prøve på det niveau, hvorpå de er undervist.

Man har lige strejft tanken om, at vi ved at fremsætte dette forslag har brudt skolelovsforliget. Jeg vil gerne først sige, at jeg er glad for de røster, der også kom, om at lade det ligge. Vi ønsker ikke at løbe fra et påtaget medansvar, men jeg vil også gerne sige, at når en lov vedtaget på baggrund af indgået forlig giver en udvikling i en negativ retning, der ikke var forudset, så må det være forligspartiernes forpligtelse at ændre loven, så udviklingen kan blive positiv. Det, vi så her kan diskutere, er, om det er en negativ virkning eller ikke.

Vi har under forhandlingerne mellem forligspartierne forgæves søgt at skabe enighed om en ændring af loven på dette punkt. Vi kan ikke og ønsker ikke at ofre børnenes og forældrenes berettigede krav og ønsker om fastholdelse af skolens faglige niveau, og det er baggrunden for, at vi har følt os forpligtede til at fremsætte dette forslag.

Jeg skal måske også uden at være drilsk lige sige til undervisningsministeren, at når undervisningsministeren siger, at man fra socialdemokratisk side – og måske specielt fra undervisningsministerens side – godt kunne tænke sig at fjerne disse prøver, gør man det ikke, for man vil være loyal over for skolelovsforliget. Nu kunne der måske deri ligge en lille snert af, at forslagsstillerne var knap så loyale, men det opfatter jeg da ikke så alvorligt. Men lad mig bare sige, at jeg sidste år blev præsenteret for et forslag til ændring af folkeskoleloven om, at kommunerne nu skulle være pligtige at stille børnehaveklasse til rådighed, og et forslag om skolepasningsordninger uden som forligspartner at have modtaget nogen meddelelse derom eller orientering eller forhandling derom. Jeg vil bede ministeren have forståelse for, at vi også kunne føle, at der her var en situation, hvor man ligesom kunne være nødt til at fremkomme med forslag.

Jeg er meget taknemlig for hr. Ole Vig Jensens klare erklæring om, at vi var gået den vej, man bør gå i en sådan situation, nemlig først at drøfte det med forligspartierne.

Jeg vil også godt sige, at når ministeren gør gældende – og det er jo et helt naturligt og reelt grundlag at stå på, selv om man er i et forlig – at man godt kunne ønske sig prø-

verne afskaffet, så skal jeg med risiko for at få en bemærkning om ikke helt at have den nøjagtige dato for citatet sige, at den gallupundersøgelse, jeg henviste til i et tidligere indlæg her, offentliggjort i Berlingske Tiden- de for ca. 1 års tid siden, viste, at der i socialdemokratiet var 61 pct. for bevarelse af prøver og eksamener, som vi har det nu. Hos de radikale og centrum-demokraterne var tallet 68 pct., hos de konservative, fremskridtspartiet, venstre og kristeligt folkeparti var tallet 74 pct. Hvis vi skulle få den opfattelse, at vi var i overensstemmelse med befolkningens ønsker, dengang vi lavede folkeskolelovsforliget, må vi erkende, at udviklingen er gået i en anden retning, end vi havde forudset. Derfor ville ministerens ønske drømme, hvis de blev opfyldt, altså gå imod befolkningens ønsker, og det havde jeg ikke tænkt mig ministeren kunne finde på, hvormod man måske godt kunne nå så langt, at man kunne overveje, hvornår tiden egentlig er inde til, at vi har mod til at sætte os sammen og sige: hør, lille venner, her er altså et problem – skal vi ikke tage fat på det?

Tak til hr. Bundgaard Nielsen for klar tilslutning og for den positive opfordring til de tre øvrige forligspartier. Jeg skal også sige tak til hr. Halvgaard for tilslutning, til hr. Steen Folke for ordene om logikken i forslaget og til hr. Alfred Hansen for tilslutningen. Jeg er meget enig med hr. Alfred Hansen i, at det ikke er fra børnene, vi møder frygten for prøver. Selv til morgen kunne man i Danmarks Radio høre en samtale med børn, der sagde: vi kunne godt tænke os, at vi fik lejlighed til at få nogle prøver. Deri ligger vel ønsket om at kunne dokumentere det, man havde lavet. Jeg tror, det er uhyre vigtigt for det enkelte menneske, at man får lov til det, og jeg tror, det vil give inspiration i den daglige skoledag, hvilket nok kunne løse nogle af de problemer, vi tidligere på eftermiddagen diskuterede så stærkt.

Det er interessant at se centrum-demokraternes forslag, og det er da også rigtigt, som en tidligere ordfører har været inde på, at disse tre lovforslag i forbindelse med debatten kunne tyde på, at det, jeg sagde før om at sætte sig sammen for at vurdere, om tidspunktet nu er inde til en ajourføring af folkeskoleloven, er rykket betydelig nærmere. CD foreslår tysk obligatorisk i 7.-9. klasse, og at latin gennemføres. Endvidere inddrager

[Chr. Christensen]

man undervisningsministeren og folketingets undervisningsudvalg i formuleringen af formålet for de enkelte fag og med hensyn til vejledende timeplaner og minimumskravene for de obligatoriske fag.

Jeg glæder mig til debatten om disse ting i udvalget, men jeg vil da sige klart tak for den støtte til vores forslag, som jo er indeholdt i CDs forslag.

Må jeg så sige om det konservative forslag, at den foreslåede ændring af § 2 om formålet klart har til formål at styrke kundskabsniveauet i folkeskolen.

Jeg vil også gerne sige, at forslaget under nr. 2 vedrørende § 5, stk. 2, 1. pkt., angående kristendomsundervisningen, tager højde for det problem, jeg var inde på under debatten før, netop spørgsmålet om frivilligheden.

Og så kommer endelig det forslag, som vi er fælles om. Det, vi har besvær med her, er ordet »skal«, når det drejer sig om afsluttede prøver. Min erfaring fra folkeskolen siger mig, at elever såvel som forældre i stor udstrækning ønsker denne dokumentation for, hvad de kan; og den lille appel, der ligger i det, at skolen skal motivere eleverne for at gå til prøve, synes jeg man skal have lov til at beholde. Men ellers vil der også her være ting, som vi nok med stort udbytte kan diskutere i udvalget.

Jeg skal lige sige til sidst, at der blev stillet det spørgsmål, om vi havde en forglemmelse i vores forslag, og det var angående dansk. Der står i lovforslaget, at vi ved afslutningen af 9. og 10. klasse skal give eleverne mulighed for i hvert af fagene dansk, regning, matematik, engelsk, tysk, fysik og kemi at indstille sig til en afgangsprøve, der for hvert fag svarer til valget af kursus i det pågældende fag efter § 8, og så spørger man: gælder det også dansk? Nej, ifølge lovens § 8 er dansk ikke taget med blandt de fag, hvor man kan have to niveauer i undervisningen. Det betyder ikke, at ønsket om at få en kursusdeling i dansk ikke er der, for det er det. Vi har blot ganske klart villet sige til de øvrige forligspartier, at vi har holdt os så snævert til rimeligheden i ønsket om en ændring af folkeskoleloven på dette tidspunkt for ikke yderligere at uddybe uoverensstemmelserne. Men jeg skal da klart sige om de forslag, der ligger fra de andre partier, at de har vores meget, meget store interesse.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Ordføreren vedrørende lovforslag nr. L 91 angående forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen, fru Mimi Jakobsen, har ordet.

Mimi Jakobsen (CD):

Jeg vil gerne indledningsvis beskæftige mig med de to forslag, som er fremsat dels af kristeligt folkeparti, dels af de konservative. Det sker ikke alene af høflighedsgrunde, men også fordi det naturligvis interesserer mig meget, hvad de to partier har valgt at fremsætte.

Jeg kan sige til hr. Chr. Christensen, kristeligt folkeparti, at vi er da enige i i CD, at det er ønskværdigt at få afpasset prøverne efter undervisningsniveauet. Vi er nok ikke helt enige i, at det skal være frivilligt, men det er da en klar forbedring, der ligger i kristeligt folkepartis forslag. Naturligvis forstår vi også, at kristeligt folkeparti har haft overvejelser angående sin forligssituation, og derfor skal kristeligt folkeparti bestemt ikke have utak for, at man har valgt at gøre også sine forligspartnere opmærksomme på, at nu er der også blandt forligskredsens partier ønske om, at dette drøftes. Det kan vi altså tilslutte os.

Med hensyn til forslaget fra det konservative folkeparti er vi også i meget høj grad enige. Det gælder punkt 2, som taler om strammede vilkår for fritagelse for kristendomsundervisning. I og med, at kristendomsundervisning ikke er forkyndende, ser vi ikke nogen begrundelse for, at man bare skal kunne melde fra.

Så har det konservative folkeparti valgt at lade lovens § 8, stk. 3, om samlæsning udgå. Det har CD ikke gjort, primært fordi vi mener, at selve det at samlæse egentlig er en metodefrihed. Det er en undervisningsmetode, man kan vælge for at opnå et eller andet mål, og det har ikke noget at gøre med undervisningens indhold, som er det, der interesserer os. Derfor har vi ikke så meget imod det – nu ser jeg lige et øjeblik væk fra det rent ideologiske – der kan ligge i det. Men man må bare være klar over, hvad det kræver, og da vil jeg godt gøre opmærksom på – flere ordførere vil sikkert have fået referater af det – hvor godt det er gået i Gladsaxe, hvor fint man har klaret det dér, og vi har

[Mimi Jakobsen]

fået 16 udmærkede rapporter om dette emne. Man skal bare være klar over, hvad det kræver af penge. Er man klar over, at ifølge de samme mennesker, der har lavet disse ting og efterhånden har fået det til at fungere, kræver det faktisk omkring 5. deletimer pr. klasse pr. uge at få disse ting til at fungere plus konferencetimer til lærerne plus ekstra tid til materialefremstilling og til kurser? Man skal bare være klar over, at det ikke er nok at lade sig rive med af en stor idé. Det får absolut nogle økonomiske konsekvenser, og også af den grund kan vi da sådan set godt se det fornuftige i at lade paragraffen udgå. Jeg tror, at disse penge kunne bruges meget bedre, ikke mindst på mellemtrinnet, som jeg føler for alvor bliver forsømt i øjeblikket. Men nu vel, det bliver ikke de store strids-spørgsmål i hvert fald.

De konservative har også valgt at lade prøverne være obligatoriske, og det er vi enige i, stadig væk ud fra den forudsætning, at skolen er den arbejdsplads, som vi talte om i den foregående debat, og også ud fra selvfølgelig, at hr. Chr. Christensen har ret, når han siger, at masser af disse elever og deres forældre ønsker det, og derfor går de til prøverne, ja, det gør de. Men hvad med de elever, hvis forældre ikke – hvad vi tidligere har talt om i dag – engagerer sig i dette, men bare siger: det må du selv om, find selv ud af det, gå derop, hvis du har lyst? Det vil højst sandsynligt være de elever, som senere vil få brug for at kunne fremvise nogle rimeligt pæne karakterer til brug for optagelse et eller andet sted. Det er derfor, jeg frygter dette, og ikke af hensyn til, at man ikke skulle kunne klare prøverne. Jeg frygter det af hensyn til de elever, som ikke får en opbakning hjemmefra, der gør, at de føler nødvendigheden af på det tidspunkt at gå til prøven og måske derfor følger et overfladisk bekvemmelighedshensyn og siger: skidt være med det.

Men stort set er vi enige med det konservative folkeparti.

Så kommer jeg til vores eget forslag, som selvfølgelig har fået en blandet modtagelse; det var jeg klar over det ville få. Det har også fået en blandet opmærksomhed, og det er jeg noget mere skuffet over. Jeg havde egentlig håbet, at der var nogle flere, der ville dokumentere, at de havde læst forslaget, og derfor vil jeg starte med at takke hr. Steen Folke. Jeg vil gerne takke ham for tre ting.

For det første for de ting, som vi er uenige i. Det finder jeg meget vigtigt at få manifesteret gang på gang, fordi jeg ikke kan forestille mig, at det kan være anderledes. Vi vil vidt forskellige ting med skolen, og det tror jeg egentlig at begge parter vinder ved at få dokumenteret.

Så vil jeg selvfølgelig også takke for, at vi er enige med hensyn til undervisningstiden og de 50 minutter, for det finder jeg selv er væsentligt.

Dernæst vil jeg så sige, at hr. Steen Folke i hvert fald beviste, at han havde læst forslaget, og at han også var gået i dybden med de forskellige ting, selv om det selvfølgelig måtte betyde en afvisning.

Det samme gælder stort set SFs ordfører, som også med det samme erklærede, at vi har vidt forskellig målsætning. Det har vi, og det synes jeg er helt i orden; derfor vil jeg også sige tak til SF for, at vi fik det dokumenteret endnu en gang.

Men så er jeg lidt skuffet over, at ingen er gået ind i noget af det, som har betydet mest for os, nemlig ændringen af formålsparagraffen. Jeg ved ikke, om andre har været ude for mange gange at få stukket den gældende formålsparagraf i hovedet som en undskyldning for alt muligt forskelligt. Med denne ændring vil vi gerne have slået fast, at vi selvfølgelig ønsker, at der lægges vægt på det kundskabsformidlende – det er det, der står i den foreslåede § 2, stk. 1. Men den foreslåede § 2, stk. 2, understreger, at vi på ingen måde er betænkelige ved, at eleverne får det, der hedder en kritisk holdning. Eleverne må da forholde sig lige så kritisk, som de har lyst til, men grundlaget skal være i orden, og det grundlag er, dels at man har en passende viden om det, man udtaler sig om og forholder sig kritisk til, for ellers er kritikken intet værd, dels at man får en alsidig orientering, som gør, at man i sit hoved har afvejede begrundelserne for og imod denne eller hin foreteelse og så derefter forholder sig kritisk til den ene eller den anden. Det er det, vi forlanger. Det er ikke et spørgsmål om, at der ikke må diskuteres politik eller kontroversielle emner i skolen. Der står udtrykkeligt, at når skolen beskæftiger sig med kontroversielle spørgsmål, skal det ske på en alsidig måde, og det har betydet meget for os at få det med, fordi vi har mødt nogle mærkværdige opfattelser af dette. Det har øjensyn-

[Mimi Jakobsen]

lig ikke betydet noget for de andre ordførere, men det er så deres valg.

Så har vi valgt at kigge lidt på fagrækken og tilføje nogle ting. Vi ønsker tysk tilbage, ikke fordi det er et adgangskrav til gymnasiet, det har ikke spor med det at gøre, men det har simpelt hen noget at gøre med, at den tid, vi lever i og kommer til at leve i i de næste 10, 20, 30 år, bestemt ikke tilsiger, at det er sprogkundskaberne, der skal skæres ned på. Og som vi siger i bemærkningerne, gælder det ikke mindst, når det drejer sig om et nabolands sprog.

Latinen har flere ordførere været inde på. Jeg var lidt skuffet over, at man ikke fra venstre havde en positiv holdning til det. Jeg fornemmede da, at der i hvert fald mildest talt var delte meninger i venstre, dengang man vedtog at lade latinene overgå til 10. klasse.

Med hensyn til den ikke-fagdelte undervisning på 1. og 2. klassetrin forstod jeg ikke rigtig hr. Alfred Hansens bemærkninger. Jeg ved ikke, om hr. Alfred Hansen tror, at CD ønsker niveaüdeling på 1. og 2. klassetrin. Sådan forstod jeg det. Det stk. 3 betyder simpelt hen, at vi ikke ønsker, at historie, biologi og geografi på 3.-5. klassetrin fortsat kan køres som faget orientering. Vi ønsker det splittet op, således at eleverne får den tilfredsstillelse, at de får en faglærer til at undervise i historie, i geografi og i biologi – og ikke, som det er tilfældet i dag, hvor vel ikke mange lærere kan klare alle tre fag på en for dem selv og for eleverne tilfredsstillende måde.

Så var hr. Alfred Hansen lidt ked af, at vi i paragraffen om børnehaveklasserne havde tilføjet indlæring; han mener, det vil give en forskelsbehandling. Det synspunkt kan jeg godt forstå, men så må jeg også forklare, at centrum-demokraterne faktisk ønsker skolealderen sat ned, så børnehaveklassen bliver obligatorisk for alle, at det bliver 1. klasse. Det er det, vi ønsker. Vi ønsker gerne, at børnene starter i skolen et år før. Til gengæld skal de så selvfølgelig slutte et år før i den ende, hvor man taler mest om skoletræthed, det tror jeg vil være en fordel. Det er nok derfor, vi ikke har lagt så stor vægt på den indvending, som hr. Alfred Hansen ellers kommer med.

Så vil jeg gerne beskæftige mig med denne centralisme, som jeg nu har hørt om fra så

mange sider. Det er jo næsten gået igen hos alle ordførere, at centrum-demokraterne ønsker centralisme. Ja, det gør vi, og vi ønsker decentralisme samtidig. Hvad er det, der er centralistisk i dette forslag? Det er hovedsagen, det har drejet sig om, det er vores ønske om minimumskrav. Ja men må jeg gøre ordførerne opmærksomme på, at det i dag forholder sig på den måde, at det, man underviser i i den danske folkeskole, stort set er de gule hæfter, som undervisningsministeren – og undervisningsministeren alene – er ansvarlig for. Undervisningsministeren har fået nogle konsulenter og nogle fagfolk til at udarbejde disse hæfter. Det ønsker vi stadig væk sker. Men i dag udsendes disse pjecer eller brochurer, uden at de har været drøftet her, og uden at vi har haft indflydelse på dem. Da jeg spurgte ministerens forgænger, fru Ritt Bjerregaard, hvordan kommunerne forholdt sig til disse undervisningsplaner, sagde hun, at hun skønnede, at hovedparten af landets kommuner følger disse undervisningsplaner uændret. Ja men det er da centralisme, så det – undskyld mig – klodser. I dag er det ministeren, der udsender dem. Det, vi ønsker, er, at folketingets uddannelsesudvalg skal drøfte disse ting, ikke at vi skal sidde og skrive dem. Det skal stadig væk – og det er understreget – ske efter oplæg fra nogle konsulenter, nogle fagfolk, der ved, hvad de taler om. Men det er således i dag, at vi kan beskæftige os med alt vedrørende folkeskolen, undtagen hvad der skal foregå i timerne. Det skal vi holde fingrene fra. Og her må jeg understrege vores bemærkninger om, at lærernes metodefrihed går langt, men den går ikke så langt, at den enkelte lærer har en pensumfrihed, og at det er den enkelte lærer, der afgør, hvad der er godt for børnene at lære. Og både af hensyn til elevflytninger og af hensyn til det faktum, at forældre i dag ikke kan vælge den folkeskole i deres kommune, de ønsker, men faktisk er henvist til en distriktsskole, kan det ikke nytte noget, at man tillader skolerne at have et efterhånden vidt forskelligt indhold i undervisningen. Det giver nogle fantastiske overflytningsproblemer, og det giver nogle frustrationer hos de forældre, som aldeles ikke er enige i den pædagogiske holdning, der er på den skole, de hører til. De har stort set ikke andre muligheder end at sætte deres

[Mimi Jakobsen]

børn i privatskole. Det finder vi er et for lavt ambitionsniveau for folkeskolen.

Jeg har beskæftiget mig med de obligatoriske prøver, men så skylder jeg ministeren et svar på dette med åbningen mod erhvervslivet, mod arbejdslivet. Jeg er enig med ministeren i, at det skal til, men jeg vil gerne understrege, at hvor ministeren muligvis forestiller sig, at dette skal være noget, der gælder for alle elever, ønsker CD, at det bliver en massiv indsats over for de elever, der ønsker det. Lad dem, der er bogligt minded, bogligt interesserede, være i fred. Lad være med at begynde at presse dem ud i noget praktisk arbejde, som de ikke har lyst til. Derfor siger vi: eftersom vi har 9 års undervisningspligt og vi har en 9-årig grundskole, så lad det for de 9 års vedkommende være begrænset, hvad man kan give. Jeg ser gerne flere tilbud under valgfag af praktisk art, hvis det kan lade sig gøre, men det, det drejer sig om, er 10. klasse i dag, som efter min mening hverken er det ene eller det andet. Den er en slags ventosal til et eller andet, man ikke rigtig ved hvad er, og den ser vi gerne opsplittet, således at man siger: 15 timer på skolen, 15 eller 20 timer ude i en erhvervsvirksomhed. At tjene penge gør ikke noget, det er i orden, men det er på den måde, vi ønsker det praktiseret, og vi ønsker det derfor ikke praktiseret på 9. klassetrin, hvor eleverne har disse prøver, som de skal forberede sig til. De forbereder sig til den afsluttende eksamen, som de skal hænge på resten af deres liv, stort set, og derfor har vi begrænset det på 9. klassetrin. Til gengæld er vi ikke her gået ind på spørgsmålet om 10. klassetrin, for her ramler vi ind i hele problemet omkring de 16-19-åriges uddannelse, og det skal ses i en sammenhæng. Jeg indrømmer, at 10. klasse hænger og flagrer, men det mener jeg nu i øvrigt den gør med eller uden CDs forslag.

Jeg er også skuffet over, at ikke andre end hr. Steen Folke beskæftigede sig med vores forslag om at ændre lektionslængden. Jeg synes egentlig nok, det kunne fortjene nogle kommentarer af positiv eller negativ art, om ikke andet, så at man sagde, at det så man gerne, men at der ikke var råd til det, eller et eller andet i den stil. Jeg er lidt skuffet over det, men der er nok ikke noget at gøre ved det. Jeg har allerede takket hr. Steen Folke dybt.

Herudover vil jeg sige tak til fremskridtspartiet, til retsforbundet, til de konservative og til kristeligt folkeparti for de positive ord, der faldt, og jeg tror i hvert fald, vi på baggrund af disse tre lovforslag kan få en særdeles interessant debat i uddannelsesudvalget.

Karen Højte Jensen (KF):

Lad mig tage forslagene i den rækkefølge, som de er opført i på dagsordenen.

Det første forslag er kristeligt folkepartis forslag om at ændre prøverne. Det kan vi naturligvis gå ind for, det har vi jo selv stillet som forslag. Det er glædeligt, at man nu i et af forligspartierne ligesom forsøger at få de andre forligspartier med i en debat omkring det, der sker i folkeskolen i dag.

Hr. Chr. Christensen opfordrede til, at man nu skulle tage hele folkeskoleloven op til debat, det var tiden inde til, og det hilser vi med tilfredshed. Der er jo daglig kommentarer i aviserne, der viser, at der ikke er overensstemmelse mellem folketingets forhold til skoleloven og det, forældrene ønsker. Det er givet, at det vil virke meget positivt, hvis dette forslag kommer igennem. Det er ganske urimeligt, at elever har læst på to niveauer, eksempelvis i engelsk i 9. klasse, og så skal op til den samme prøve. Ingen kan bruge disse prøver til noget. Vi vil naturligvis gå ind for dette forslag.

Forslaget fra centrum-demokraterne falder jo meget sammen med punkterne i det forslag, vi selv har fremsat. Vi er i begge partier enige om, at skolen skal være kundskabsmeddelende. Centrum-demokraterne har en paragraf, hvori de går ind i fagrækken. Det har vi undladt, men det betyder ikke, at vi ikke mener, der er problemer omkring visse fag. Vi fik styrket historieundervisningen, og det ser vi med meget stor tilfredshed på, men vi finder, at der stadig væk er nogle ting i fagrækken, der kunne forbedres.

Vi er meget åbne over for at gå ind i drøftelsen af latins stilling, ligesom vi finder, at det vil være åbenlyst, at vi kunne tage tysks stilling op igen. Det er udmærket med disse frivillige ting, men jeg synes nok, at når elever inden 7. klasse skal vælge, om de vil have tysk eller ej, ved de i virkeligheden ikke, hvad de skal vælge. Jeg synes, at i hvert fald i 7. klasse burde man gøre tysk obligatorisk, også på den baggrund, at vi har et større

[Karen Højte Jensen]

samarbejde med andre lande, og det kræver gode kundskaber inden for det sproglige.

Centrum-demokraterne kommer med et forslag om børnehaveklasse. Fru Mimi Jakobsen sagde her, at det betød naturligvis, at undervisningspligten skulle udvides. Det vil vi da gerne være med til at overveje, men vi føler måske nok, at tiden ikke er inde til, at man tager endnu et år fra det tidsrum, hvor børnene kan være sammen med deres forældre. Hvis vi skal ind på en ren indlæring i børnehaveklasse, vil vi da helst også gerne se, hvad der skal foregå. Vi er måske nok lidt skeptiske i denne sag.

Med hensyn til, at undervisningen på 8. og 9. klassetrin kun kan indskrænkes 20 dage i forhold til tidligere 30 dage, falder det sådan set i tråd med de tanker, jeg tidligere har været inde på omkring hele undervisningstiden. Jeg er enig med andre ordførere i, at det er vigtigt, at man også dyrker det omliggende samfund, og at man kommer på erhvervsbesøg og den slags ting. Men jeg tror, vi ligesom må til at vælge, og jeg mener, at de dage, der her er forslag om, tilgodeser det behov, der er.

Jeg ved ikke, om det er relevant på indeværende tidspunkt at ændre lektionernes længde fra 50 minutter til 45 minutter. Jeg tror i virkeligheden ikke, det løser mange af de problemer, vi står over for, og det har også nogle økonomiske konsekvenser, som ikke er belyst i dette forslag.

Fastsættelse af minimumskrav i de enkelte fag har vi megen sympati for. Jeg kan godt se, at man kan kalde det at centralisere, men der er nu nogle modargumenter ved fastsættelse af minimumskrav. Vi finder fra konservativ side, at det vil være positivt, hvis der er en vis fællesnævner for det, der foregår i skolen. Det handler noget om, at når eleverne flytter fra den ene del af landet til den anden, er det nu hensigtsmæssigt, at de kan gå ind i undervisningen med nogenlunde den samme baggrund. Og som fru Mimi Jakobsen var inde på, drejer det sig også om, at vi inden for en enkelt kommune kan have meget forskellige skoler, og forældrene kan jo ikke vælge. Vi synes, det vil være meget positivt med en vis ensartethed her.

Jeg vil herefter gå over til at kommentere vores eget forslag. Når vi har stillet dette forslag, er det naturligvis, fordi vi ønsker, at skolen i højere grad skal bygge på kundska-

ber og kvalitet. Vi ønsker et højt fagligt niveau, og det er som sagt baggrunden for, at vi har stillet dette forslag.

Der er kommet forskellige bemærkninger til forslaget. Flere ordførere har givet udtryk for, at de erkender, at der er problemer omkring prøver og kursusdeling, og flere ordførere har således også givet udtryk for, at de vil tilslutte sig dele af vort forslag, hvilket jeg naturligvis må glæde mig over.

Der har været en vis kritik af, at vi ønsker at ophæve undervisningsministerens bemyndigelse til at give dispensation for kravet om undervisning på 2 niveauer i visse fag på 8.-10. klassetrin. Det skyldes bl. a. det, jeg var inde på, at hvis en elev flytter, er det meget vanskeligt, hvis man kommer ind i en klasse, der ikke svarer til den, man kommer fra. Men jeg skal også gerne erkende, at vi ønsker ikke en enhedsskole. Vi ønsker, at den undervisning, der foregår i folkeskolen, skal tilgodesee elevernes forskellige evner, anlæg og interesser, og det finder vi ikke kan tilgodeses i en udelt skole.

Der blev kritiseret, at vi ligesom ville så mistillid til de stedlige skolemyndigheder. Sådan kan man selvfølgelig godt opfatte det, hvis det passer ind i ens holdning, og det skal man da have lov til.

Hr. Bundgaard Nielsen fra venstre var inde på at strække sig så langt, at hvis den enkelte klasses forældre ville gå ind for deling, syntes han, vi var nået langt.

Jeg har meget stærkt på fornemmelsen efter mange samtaler med forældre, der netop har deres børn i udelte klasser, at de faktisk ikke har vidst, hvad det var, de sagde ja til, og nu er det jo heller ikke den enkelte klasses forældre, der bestemmer. Det er givet, at det er noget, man diskuterer, men hvis læreren lægger det frem, er det faktisk meget vanskeligt, for mange forældre i hvert fald, at have baggrund for at imødegå disse ting.

Fra læreres side kan der blive peget på synspunkter om, at hvis man ikke gør det, vil det være en splittelse af klassen, og det vil skade sammenholdet og gå ud over trivselen. Jeg tror i hvert fald, at mange steder er det i strid med de enkelte forældres holdning, det, der her sker, og det ønsker vi at modarbejde.

Fru Helle Degn siger, at prøver ikke sikrer det faglige niveau. Prøver sikrer ikke alene det faglige niveau, men jeg er overbevist om, at prøver også har en effekt på det faglige

[Karen Højte Jensen]

niveau i folkeskolen. Som det også blev fremført af hr. Alfred Hansen, så er det jo en hel misforståelse, når man mener, at elever ikke ønsker at gå til prøver. Elever har det faktisk som masser af andre mennesker, at de både kan lide at få karakterer og at få afprøvet det, de kan på et bestemt niveau. Det synes vi de har krav på, og derfor ønsker vi disse prøver.

Vi har også ønsket at gøre prøverne obligatoriske. Det gør vi ud fra den forudsætning, at vi ved, at med hensyn til elever fra hjem, hvor man ikke har stor interesse – af den ene eller den anden grund – i, hvad der foregår i skolen, vil det ofte gå ud over eleven, hvis denne ikke kommer til prøve. Det er helt givet, at det er de svage stillede elever, der ikke indstiller sig til prøve.

Man kan selvfølgelig sige, at hvis prøverne gøres obligatoriske, så vil der være elever, der får vanskeligt ved disse prøver, men det har vi sådan set imødegået i vores forslag, idet vi ønsker, at det skal være muligt at blive fritaget for disse prøver. Det gør vi bl. a. ud fra den betragtning, at særforsorgen jo nu her pr. 1. januar er lagt ud til folkeskolen, men vi erkender da også, at enkelte elever kan have meget, meget vanskeligt ved at gå op til disse prøver. Det skulle vi altså have taget højde for.

Vi ønsker, at faget dansk skal være delt, og det passer udmærket med betragtningerne omkring den obligatoriske niveaudeling. Det gik hr. Alfred Hansen også ind for, og jeg mener også, at der var meget positive bemærkninger til det fra hr. Chr. Christensen, og det vil jeg naturligvis gerne sige tak for.

De fleste forslagsstillere erkender, at der er forskellige problemer med hensyn til folkeskolen. Målet er vi ikke enige om. Midlerne er vi heller ikke enige om. Jeg erkender, at der kan være problemer for forligspartierne med hensyn til at gå ind i en ændring af folkeskoleloven, men jeg betragter alligevel kommentarerne til de forslag, der er fremsat, som generelt positive, og jeg håber på, at vi får en god debat i udvalget. Jeg vil gerne takke for al den positivitet, der har været vist af adskillige ordførere over for vores forslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

I skrivelse af gårs dato meddeler undervisningsministeren, at hun ønsker skriftligt af fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m. v. til disse skoler. (Tilskud til merkonomkursus og teknonomkursus m. v.).

(Lovforslag nr. L 108).

I skrivelse af gårs dato meddeler boligministeren, at han ønsker skriftligt af fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri. (Foranstaltninger ved huslejeaktioner i almennyttigt boligbyggeri og boliger for unge under uddannelse samt ændring af bestemmelserne om bygnings-skader).

(Lovforslag nr. L 109).

I skrivelse af gårs dato meddeler indenrigsministeren, at han ønsker skriftligt af fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om børnetandpleje.

(Lovforslag nr. L 106).

Forslag til værnepligtslov.

(Lovforslag nr. L 110).

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Uddannelsesudvalget (24/1 80):

Udtræder: Holm

Nyt medl.: Bertel Haarder

Skriftlig fremsættelse af forslag:

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Jeg tillader mig herved for det høje ting at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m. v. til disse skoler. (Tilskud til merkonomkursus og teknonomkursus m. v.).

(Lovforslag nr. L 108).

Efter den gældende tilskudslov yder staten 100 pct. tilskud til uddannelser på handelsskoler og tekniske skoler m. fl., der afsluttes med statskontrollerede prøver, mens der til anden undervisning – bortset fra lærlingeundervisning – ydes tilskud med 84 pct.

I henhold til de gældende bestemmelser om merkonomkurserne gennemføres disse uden statskontrollerede prøver, og der ydes derfor alene 84 pct. tilskud til undervisningsudgifterne. Den resterende del af disse og alle udgifter til prøver, som uddannelsesnævnet har afholdt som afslutning på undervisningen, har været afholdt af deltagerbetalingen.

Uddannelsen påtænkes nu ændret således, at også prøverne bliver statskontrollerede, men uden ændring af den gældende tilskudsordning. I konsekvens af ændringen til statskontrollerede prøver foreslås der dog også ydet 84 pct. tilskud til udgifterne til prøverne.

Teknonomkurserne har med finansudvalgets samtykke været afholdt som forsøgsuddannelseskurser siden 1977. Som led i forsøget har de været afsluttet med statskontrollerede prøver, og der har været ydet 84 pct. tilskud til udgifterne til såvel undervisningen som til prøverne. Lovforslaget medfører, at denne ordning kan fortsætte, når kurserne som planlagt bliver permanente fra 1. august 1980.

Baggrunden for at fastholde, at kursisterne fortsat skal betale en kursusafgift, er dels kursernes karakter af efter- og videreuddannelseskurser for erhvervsaktive, dels at arbejdsgivere i mange tilfælde yder økonomisk bistand til kursisdeltagerne.

De planlagte ændringer for såvel merkonomkursus som teknonomkursus er tiltrådt af de rådgivende organer for kurserne.

Samtidig foreslås loven ændret således, at staten kan stille udstyr til rådighed for lærlingeundervisningen på tilsvarende måde som til al anden undervisning på handelsskoler og tekniske skoler.

Jeg skal hermed anbefale lovforslaget til velvillig behandling i det høje ting.

Boligministeren (Erling Olsen):

Jeg tillader mig herved for det høje folketing at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri. (Foranstaltninger ved huslejeaktioner i almennyttigt boligbyggeri og boliger for unge under uddannelse samt ændring af bestemmelserne om bygningskader).

(Lovforslag nr. L 109).

Det er med beklagelse, at jeg fremsætter dette forslag. Efter de meget betydelige økonomiske støtteordninger, som folketinget vedtog i foråret 1979 for både det almennyttige byggeri og kollegierne, måtte man med rimelighed have kunnet forvente, at man hermed havde fjernet grundlaget for de huslejeaktioner, som blev gennemført for nogle år siden i en del bebyggelser. Jeg tænker herved på de ændrede regler om aftrapning af rentesikringsydelse og den nye driftssikringsordning, som skal medvirke til at løse de økonomiske problemer for de hårdest belastede bebyggelser.

De støtteordninger, som folketinget vedtog sidste forår, byggede på en forståelse for baggrunden for den utryghed hos beboerne, som lå til grund for de tidligere huslejeaktioner. I kraft af disse støtteordninger stilles der nu betydelige offentlige midler til rådighed for en del bebyggelser, både almennyttige ejendomme og kollegier.

Uanset disse støtteforanstaltninger må det desværre konstateres, at der nu igen i nogle kollegier og enkelte almennyttige bebyggelser fra en del beboeres side er iværksat huslejeaktioner i form af manglende betaling af skyldig husleje. Jeg vil dog gerne slå fast, at omfanget af disse aktioner er stærkt begrænset; inden for det almennyttige byggeri drejer det sig efter de oplysninger, der foreligger, trods alt kun om to bebyggelser. Dette bør man betænke, når man vurderer dette forslag. Langt, langt størsteparten af beboerne i de over 300.000 almennyttige boliger følger loyalt alle gældende regler og er dermed med